

Newsletter

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Περιεχόμενα

Πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών και εργαζομένων του αναπηρικού κινήματος στο σχεδιασμό πολιτικής για θέματα αναπηρίας

Η πολιτική για την αναπηρία και οι τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις

Η θεσμική και πολιτική αναγκαιότητα ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία

Ποιοι μπορεί να είναι οι στόχοι ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία σε συνθήκες οικονομικής κρίσης;

Συνέντευξη Ευάγγελου Νικολαΐδη, Εκπαιδευτή στο πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών του Αναπηρικού Κινήματος

Η εμπειρία του Γιώργου Κοτζιά, Εκπαιδευόμενος στο πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών του Αναπηρικού Κινήματος

Editorial

Ιωάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος Ε.Σ.Α.μεΑ.

Το αναπηρικό κίνημα, μέσω των προγραμμάτων συνδικαλιστικής εκπαίδευσης, δημιουργεί ένα υποστηρικτικό πλαίσιο προκειμένου τα στελέχη να συνειδητοποιήσουν τους περιορισμούς που επέβαλαν οι παραδοσιακές παραδοχές (ιατρικό μοντέλο προσέγγισης της αναπηρίας) στην προσωπική ανάπτυξη, την αυτονομία και τον αυτοπροσδιορισμό των ατόμων με αναπηρία, και συνεπώς να προχωρήσουν στην αναθεώρηση/μετασχηματισμό αυτών, μέσω της συλλογικής δράσης, αξιοποιώντας τις δυνατότητες του κοινωνικού μοντέλου για την αναπηρία.

Σκοπός της συνδικαλιστικής εκπαίδευσης είναι τα στελέχη των αναπηρικών οργανώσεων να λειτουργήσουν ως ακτιβιστές και συνήγοροι των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους και να είναι σε θέση, από τη μία πλευρά, να ενημερώνουν τα άτομα με αναπηρία για τα δικαιώματά τους και να τα υποστηρίζουν να δράσουν νομικά και, από την άλλη, να παρακολουθούν την εφαρμογή της νομοθεσίας και να αγωνίζονται για πρόσθετες πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ – Α.Π. 7, Α.Π.8, Α.Π.9» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Αναμφίβολα, η διοργάνωση των εκπαιδευτικών αυτών προγραμμάτων, βρίσκουν το ζήτημα της αναπηρίας στην Ελλάδα σε μία κρίσιμη καμπή. Από τη μια μεριά, αξίες και αρχές που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν αποτυπωθεί σε κείμενα διεθνών οργανισμών και έχουν υιοθετηθεί από την εθνική νομοθεσία της χώρας, με αποκρούφωμα αυτών των θετικών εξελίξεων τη Διεθνή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ, που πρόσφατα κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον ν.4074/2012.

Από την άλλη μεριά, οι θεσμικές και πολιτικές κατακτήσεις του αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα απειλούνται. Η επιδείνωση των οικονομικών προϋποθέσεων για την άσκηση των δικαιωμάτων, προσδίδει στα δικαιώματα το χαρακτηριστικό του μη ρεαλιστικού. Με τον τρόπο αυτό επανεισάγεται, εμμέσως, η ξεπερασμένη εξατομίκευση της αναπηρίας, στο πλαίσιο μιας οικονομίστικης και ατομικιστικής αντίληψης για την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας και της κοινωνίας.

Υπό αυτές τις συνθήκες, οι στόχοι του αναπηρικού κινήματος εστιάζουν στην κατοχύρωση των κεκτημένων δικαιωμάτων, στην οικοδόμηση σχέσεων κοινωνικής αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση των αναγκών, παράλληλα βέβαια με ενέργειες για τη διεύρυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων και την έμπρακτη στήριξή τους.

Προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων μας είναι η ενδυνάμωση του αναπηρικού κινήματος σε όρους ανθρώπινου δυναμικού, παραγωγής θέσεων, λειτουργίας των οργάνων και αποτελεσματικής οργάνωσης των διεκδικήσεων του. Στο πλαίσιο αυτό, τα προγράμματα συνδικαλιστικής εκπαίδευσης που υλοποιεί η Ε.Σ.Α.μεΑ. στο πλαίσιο του Ε.Π. «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» συνιστούν μία πολιτική πράξη κοινωνικής αλλαγής, με έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Καλή Ανάγνωση.

Πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών και εργαζομένων του αναπηρικού κινήματος στο σχεδιασμό πολιτικής για θέματα αναπηρίας

Στο πλαίσιο της παρούσας προγραμματικής περιόδου «ΕΣΠΑ 2007-2013» και του Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ», η Ε.Σ.Α.μεΑ. υλοποιεί Έργο με τίτλο: «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ - ΑΠ 7,8,9». Στο πλαίσιο του έργου αυτού, από τον Νοέμβριο του 2012 υλοποιείται η εκπαιδευτική δράση «Πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών και εργαζομένων του αναπηρικού κινήματος στον σχεδιασμό πολιτικής για θέματα αναπηρίας» (Υποέργο 1 Δράση 2) συνολικής διάρκειας 50 ωρών. Θα λειτουργήσουν συνολικά 30 τμήματα (5 τμήματα ανά θεματική ενότητα) σε διάφορες πόλεις της χώρας.

Οι έξι θεματικές ενότητες της εξειδίκευσης είναι:

1. Προσβασιμότητα
2. Ηλεκτρονική προσβασιμότητα
3. Απασχόληση
4. Εκπαίδευση
5. Υγεία – Πρόνοια
6. Τοπικά σχέδια δράσης για την αναπηρία

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Επιμέλεια - Επεξεργασία:
Ανθή Χατζηπέτρου

Αρχισυνταξία:
Τάνια Κατσάνη

Έκδοση:
Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία
Κεντρικά Γραφεία:
Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 163 41, Ηλιούπολη
Τ: (+30) 210 9949837
e-mail: esaea@otenet.gr
<http://www.esaea.gr>

Σχεδιασμός - Παραγωγή:
Team Work Communication LTD
Λ. Συγγρού 229, Τ.Κ. 171 21, Ν. Σμύρνη
Τ: (+30) 210 3303556-7
e-mail: info@twc.gr
<http://www.twc.gr>

Το παρόν newsletter εστιάζει στα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Αναπηρία, που είναι μία από τις έξι θεματικές ενότητες στην οποία θα εκπαιδευτούν τα στελέχη και οι εργαζόμενοι του αναπηρικού κινήματος.

Η πολιτική για την αναπηρία και οι τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις¹

Σε περίοδο οικονομικής κρίσης δημιουργούνται προϋποθέσεις για περιορισμό των δικαιωμάτων. Η επίκληση των δυσμενών οικονομικών συνθηκών χρησιμοποιείται ώστε να αιτιολογηθεί ο περιορισμός των δικαιωμάτων που έχουν οικονομικές πτυχές με άμεσες θεσμικές ρυθμίσεις. Ωστόσο, αυτό που αποσταθεροποιεί περισσότερο τα δικαιώματα, είναι η επιδείνωση των οικονομικών όρων για την πραγμάτωσή τους. Η επιδείνωση των οικονομικών προϋποθέσεων για την άσκηση των δικαιωμάτων, τους προσδίδει το χαρακτηριστικό του μη ρεαλιστικού, με αποτέλεσμα η θεσμική κατάργησή τους να είναι πλέον μία τυπική διαδικασία. Στο πλαίσιο αυτό, η αναπηρία, ως ζήτημα δικαιωμάτων, που έχει και οικονομικές διαστάσεις, υφίσταται έντονες πιέσεις.²

Οι πολιτικές και οικονομικές συνθήκες της σημερινής περιόδου, διαμορφώνουν ένα εξαιρετικά δυσμενές περιβάλλον για τα θέματα της αναπηρίας. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ύφεση μεγάλης διάρκειας με δυσμενείς προοπτικές. Η πολιτική για την αναπηρία, στο άμεσο και μεσοπρόθεσμο διάστημα, θα επηρεάζεται, ολόένα και περισσότερο, από τις επιπτώσεις της σοβαρής οικονομικής κρίσης η οποία πλήττει την ελληνική οικονομία.

Όμως, το πρόβλημα για το αναπηρικό ζήτημα δεν προέρχεται μόνο από την τρέχουσα οικονομική στενότητα. Υπό τις σημερινές συνθήκες και συσχετισμούς, η κρίση επιχειρείται να χρησιμοποιηθεί για την ιδεολογική, πολιτική επικράτηση και για τη θεσμική εμπέδωση των αντιλήψεων οι οποίες ευαγγελίζονται τον περιορισμό του κοινωνικού κράτους και την προώθηση της εμπορευματοποίησης και της ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών του. Η δημοσιονομική κρίση συνιστά άλλη μία «ευκαιρία» για όσους απεργάζονται την οριστική διάλυση του κράτους πρόνοιας. Η διαδικασία αυτή αποτυπώνεται σε πολιτικές και σε θεσμικές ρυθμίσεις οι οποίες ανατρέπουν κεκτημένα δικαιώματα δεκαετιών.

Οι πρόσφατες αυτές εξελίξεις στην ελληνική οικονομία και κοινωνία επιβεβαιώνουν, με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο, την αντιφατική κατάσταση που διαμορφώνεται και διεθνώς στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής τα τελευταία χρόνια. Από τη μια μεριά, ως αποτέλεσμα των αγώνων του αναπηρικού κινήματος καθώς και της προόδου των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, έχουν διαδοθεί και έχουν γίνει κοινός τόπος αξίες και αρχές που αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, αυτές οι αξίες και αρχές έχουν αποτυπωθεί σε κείμενα διεθνών οργανισμών και έχουν υιοθετηθεί από την εθνική νομοθεσία πολλών κρατών. Αποκορύφωμα αυτών των θετικών εξελίξεων είναι η σχετικά πρόσφατη Διεθνής Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία του ΟΗΕ.

Η εν λόγω Σύμβαση θεωρείται ότι συμβολίζει την οριστική μετάβαση της διεθνούς κοινότητας από το ιατρικό στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, και ότι συνιστά την οριστική αποδοχή και υιοθέτηση της δικαιωματικής προσέγγισης για την αναπηρία. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι ο αγώνας για την υλοποίησή της θα είναι δύσκολος, σκληρός και επίμονος.

¹ «Σχεδιάζοντας στην πράξη τη νέα πολιτική για την αναπηρία - Πρακτικά Εργαλεία» Ευάγγελος Νικολαΐδης, Αδημοσίευτο κείμενο.

² Βλ. Κουζέλης Γ. (2011), «Άτομα με αναπηρία και ανθρώπινα δικαιώματα», ΘΕΜΑΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, τ. 26, σελ. 15-19. http://www.esaea.gr/files/documents/TA_26.pdf

Οι προβλέψεις σχετικά με τον βαθμό δυσκολίας και τη διάρκεια του αγώνα που απαιτείται για την εφαρμογή στην πράξη όσων περιέχονται στη Διεθνή Σύμβαση του ΟΗΕ δεν είναι αβάσιμες. Τεκμηριώνονται από το γεγονός ότι, παράλληλα με τις θετικές εξελίξεις όσον αφορά την προσέγγιση της αναπηρίας, συγχρόνως, από τον χώρο της οικονομίας προέρχονται πιέσεις, οι οποίες τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού και άσκησης της συγκεκριμένης πολιτικής, όσο και σε θεσμικό επίπεδο, απαξιώνουν και περιορίζουν τον χώρο και την εμβέλεια της κοινωνικής πολιτικής.

Η θεσμική αποτύπωση οικονομικών αντιλήψεων όπως π.χ. η υποχρέωση των κρατών για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό με μονομερή περιορισμό των δημόσιων δαπανών θέτει υπό αμφισβήτηση την υποχρέωση του κράτους να χρηματοδοτεί επαρκώς την κοινωνική πολιτική, αλλά και σε σοβαρό κίνδυνο τον πυρήνα των κατακτήσεων στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συνδέονται με το κράτος πρόνοιας.

Οι ανωτέρω αντίστροφες τάσεις συγκεκριμενοποιούνται πλέον με πλήθος επιμέρους πολιτικές:

- τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών για την κοινωνική προστασία,
- την εμπορευματοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών,
- την ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών υπηρεσιών,
- την αποδέσμευση της κεντρικής κυβέρνησης από την υποχρέωση παροχής κοινωνικών υπηρεσιών μέσω της «αποκέντρωσης» και της μετάθεσης των σχετικών αρμοδιοτήτων στην περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση, χωρίς όμως την αντίστοιχη μεταφορά πόρων,
- την εξατομίκευση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες.

Με τις ανωτέρω πολιτικές, δικαιώματα τα οποία στο σημερινό επίπεδο του πολιτισμού είναι αυτονόητο ότι πρέπει να τα απολαμβάνουν όλοι οι πολίτες, μετατρέπονται σε αγοραία αγαθά και υπηρεσίες. Το αποτέλεσμα αυτής της

οπισθοδρόμησης είναι ότι προϋπόθεση για την πρόσβαση, σε αυτά τα αγαθά και τις υπηρεσίες, δεν είναι πλέον η ιδιότητα του πολίτη, αλλά η κατοχή ανάλογης αγοραστικής δύναμης. Όσοι δεν διαθέτουν την απαιτούμενη αγοραστική δύναμη, στην καλύτερη περίπτωση μπορούν να υπολογίζονται σε περιορισμένες κοινωνικές παροχές, δεδομένου ότι η εγγύηση του κράτους συρρικνώνεται σε επίπεδο κάτω από το ελάχιστο όριο διαβίωσης.

Η επιβολή των αρχών της αγοράς σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής ζωής προωθείται με πλέγμα επικοινωνιακών πολιτικών και μεθοδεύσεων. Ενώ η κυρίαρχη ιδεολογία ανάγει το «άτομο» σε κορωνίδα του συστήματος και δεν φειδεται κόπων στη ρητορική περί «ατομικών δικαιωμάτων», στην πράξη, το σύστημα της αγοράς «αναγνωρίζει» μόνο εκείνα τα άτομα που έχουν αγοραστική δύναμη. Τα άτομα που δεν διαθέτουν αγοραστική δύναμη είναι αόρατα για ένα σύστημα που λειτουργεί αποκλειστικά με βάση τους κανόνες της αγοράς.

Στο ανωτέρω ιδεολογικό πεδίο αντιπαράθεσης και επικοινωνιακής διαχείρισης, τής εν λόγω πολιτικής, χρησιμοποιούνται και αθέμιτα μέσα. Με έντεχνο τρόπο επιχειρείται παρεμβολή και ευρεία χρήση παραπλανητικών εννοιών (π.χ. εθελοντισμός, φιλανθρωπία) καθώς και η αλλοίωση του περιεχομένου άλλων (π.χ. μεταρρύθμιση, εκσυγχρονισμός, ευελιξία). Επιπλέον, με σκοπό τη συγκάλυψη των ευθυνών του συστήματος, για τους ανεπαρκείς θεσμούς και τον πλημμελή έλεγχο εφαρμογής των νόμων, σπιλώνονται συλλήβδην τα άτομα με αναπηρία με αφορμή καταδικαστέες παρατυπίες στο σύστημα πρόσβασης στις κοινωνικές παροχές.

Από τα ανωτέρω είναι προφανές ότι η εκπόνηση ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία (ΣΔΑ) στις σημερινές συνθήκες, συνιστά πολιτική πράξη που αφορά τον πυρήνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και όχι απλώς ένα σχέδιο μικροβελτιώσεων της καθημερινής ζωής των ατόμων με αναπηρία.

Η θεσμική και πολιτική αναγκαιότητα ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία³

Η συνύπαρξη αντιθετικών τάσεων στον χώρο των δικαιωμάτων και της κοινωνικής πολιτικής, που παρουσιάστηκαν ανωτέρω, επηρεάζει τις απαιτήσεις για τη θεωρητική θωράκιση και τη στόχευση ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία (ΣΔΑ) που εκπονείται υπό αυτές τις συνθήκες. Οι στόχοι ενός ΣΔΑ, στη σημερινή περίοδο, δεν θα πρέπει να εξαντλούνται σε μία προσπάθεια εφαρμογής του θεσμικού πλαισίου, υλοποίησης των πολιτικών διακηρύξεων και πιστής εφαρμογής των συγκεκριμένων πολιτικών αποφάσεων, που άλλωστε κινούνται προς αρνητική κατεύθυνση. Αντιθέτως, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην υπεράσπιση των κεκτημένων δικαιωμάτων, στην οικοδόμηση σχέσεων κοινωνικής αλληλεγγύης σε τοπικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των αναγκών, παράλληλα βέβαια με ενέργειες για τη διεύρυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων και τη δημιουργία οικονομικών προϋποθέσεων για την έμπρακτη στήριξή τους.

Η αναγκαιότητα για τη συγκρότηση και υλοποίηση ενός ΣΔΑ προκύπτει και από το γεγονός ότι ανάμεσα στην αποδοχή αξιών και αρχών, στην αποτύπωσή τους σε θεσμούς, στη συγκεκριμενοποίησή τους σε πολιτικές αποφάσεις και στην έμπρακτη υλοποίησή τους υπάρχει απόκλιση. Η απόκλιση αφορά όχι μόνο τον χρόνο, αλλά και το περιεχόμενο, το εύρος εφαρμογής κ.ά. Σε ένα ΣΔΑ μπορεί να τεθεί ως στόχος ο περιορισμός αυτών των αποκλίσεων.

Η αποτελεσματικότητα, και συνεπώς η σημασία, των Σχεδίων Δράσης για την Αναπηρία έχει δοκιμαστεί στην πράξη. Αποδεικτικό στοιχείο για αυτό συνιστά η θετική εμπειρία σε αρκετές χώρες από την υλοποίηση Σχεδίων Δράσης για την Αναπηρία.

Η εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης ειδικά για την αναπηρία δεν αντιβαίνει τις σύγχρονες αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες η πολιτική για την αναπηρία πρέπει να ενσωματώνεται οριζόντια σε όλες τις πολιτικές (αρχή του mainstreaming). Ο λόγος είναι ότι το ΣΔΑ είναι δυνατόν να συμβάλει τόσο στην αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής του mainstreaming, όσο και στην προώθηση ειδικών πολιτικών για την αντιμετώπιση εξειδικευμένων ζητημάτων.

³ «Σχεδιάζοντας στην πράξη τη νέα πολιτική για την αναπηρία - Πρακτικά Εργαλεία» Ευάγγελος Νικολαΐδης, Αδημοσίευτο κείμενο.

Ποιοι μπορεί να είναι οι στόχοι ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία σε συνθήκες οικονομικής κρίσης;⁴

Η αντιφατική κατάσταση στον χώρο της κοινωνικής πολιτικής, ασφαλώς εγείρει σημαντικές απαιτήσεις για τη θωράκιση και τη στόχευση ενός προγράμματος δράσης που εκπονείται υπό συνθήκες οικονομικής κρίσης. Οι στόχοι ενός σχεδίου δράσης για την αναπηρία, στη σημερινή περίοδο, που χαρακτηρίζεται από δυσμενείς εξελίξεις σε θεσμούς και πολιτικές, θα πρέπει να εστιάζει στην κατοχύρωση-υπεράσπιση των κεκτημένων δικαιωμάτων, στην οικοδόμηση σχέσεων κοινωνικής αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση των αναγκών, παράλληλα βέβαια με ενέργειες για τη διεύρυνση των κοινωνικών δικαιωμάτων, τη θεσμική αποτύπωσή τους και την έμπρακτη στήριξή τους με συγκεκριμένες πολιτικές.

Με βάση τα ανωτέρω, ένα Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία χαρακτηρίζεται από την πολλαπλότητα των στόχων με την έννοια:

- της άρσης της ύφεσης που υπονομεύει την οικονομική βάση πραγμάτωσης των δικαιωμάτων,
- της απόκρουσης αντιλήψεων και πολιτικών που αποσκοπούν στον περιορισμό των δικαιωμάτων,
- της υπεράσπισης των κεκτημένων,
- της διασφάλισης της εφαρμογής των ευνοϊκών θεσμικών ρυθμίσεων,
- της περαιτέρω διεύρυνσης των δικαιωμάτων.

⁴ «Σχεδιάζοντας στην πράξη τη νέα πολιτική για την αναπηρία - Πρακτικά Εργαλεία» Ευάγγελος Νικολαΐδης, Αδημοσίευτο κείμενο.

Μία σχηματική κατηγοριοποίηση των στόχων μπορεί να είναι η εξής:

Οργανωτικοί Στόχοι

- Ενδυνάμωση του κύρους και της παρεμβατικής δραστηριότητας του αναπηρικού κινήματος.
- Ενδυνάμωση της δομής και λειτουργίας φορέων του συνδικαλιστικού κινήματος των ατόμων με αναπηρία.

Κοινωνικοί Στόχοι

- Υπέρβαση μεροληπτικών στάσεων και συμπεριφορών απέναντι στα άτομα με αναπηρία.
- Εμπέδωση στον γενικό πληθυσμό των αξιών και των αρχών που διέπουν το ζήτημα της αναπηρίας.
- Προώθηση θετικής εικόνας των ατόμων με αναπηρία (όχι με την έννοια της θετικής υπερβολής ή της ψευδούς θετικής εικόνας αλλά με την έννοια της καθημερινής συμμετοχής τους στην κοινωνική ζωή).

Πολιτικοί Στόχοι

- Θεσμικές παρεμβάσεις για την οριζόντια ένταξη της διάστασης της αναπηρίας στις πολιτικές.

Στόχοι βελτίωσης των όρων και συνθηκών ζωής

- Άρση των εμποδίων στην πρόσβαση σε υποδομές, εγκαταστάσεις, δημόσιους χώρους, αγαθά, υπηρεσίες και διευκολύνσεις.
- Άρση των εμποδίων για πρόσβαση στην απασχόληση και διατήρηση των θέσεων εργασίας.
- Διεκδίκηση εύλογων προσαρμογών στους χώρους εργασίας.
- Ενίσχυση πρωτοβουλιών κοινωνικής οικονομίας.
- Διευκόλυνση πρόσβασης στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
- Άρση εμποδίων και διασφάλιση πρόσβασης στην πληροφόρηση.
- Αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας.
- Άρση εμποδίων και διασφάλιση ποιότητας στην εκπαίδευση.
- Προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης.
- Υποστήριξη των γονέων/κηδεμόνων παιδιών/ατόμων με αναπηρία και των μελών των οικογενειών ατόμων με αναπηρία.
- Αποτροπή της άμεσης/έμμεσης και απλής/πολλαπλής διάκρισης.
- Ενθάρρυνση της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στη δημόσια ζωή.

Συνέντευξη Ευάγγελου Νικολαΐδη, Εκπαιδευτής στο πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών του Αναπηρικού Κινήματος

Ευάγγελος
Νικολαΐδης,
Επίκουρος
Καθηγητής Τμήματος
Οικονομικών
Επιστημών
Πανεπιστημίου
Κρήτης

Ποια είναι η εμπειρία σας από τα σεμινάρια συνδικαλιστικής εκπαίδευσης;

Με αφορμή την παρουσίαση του εγχειριδίου ως πλαισίου για τον σχεδιασμό ενός Σχεδίου Δράσης για την Αναπηρία, εξελίσσεται μια διαδικασία προβληματισμού, γόνιμου διαλόγου και ανταλλαγής εμπειριών ανάμεσα σε στελέχη του αναπηρικού κινήματος, που συμμετέχουν είτε ως άτομα με αναπηρία είτε ως γονείς, με διαφορετικές απόψεις, εμπειρίες και διαδρομές στο αναπηρικό κίνημα. Θέλω να ελπίζω ότι το εγχειρίδιο που παρουσιάζεται και συζητείται στα σεμινάρια θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο, συμπληρωματικό των γνώσεων και εμπειριών των στελεχών του αναπηρικού κινήματος και θα συμβάλει στην τεκμηρίωση, στον σχεδιασμό και στην οργάνωση των διεκδικήσεων του.

Περιγράψτε τι είναι Σχέδιο Δράσης για την Αναπηρία (ΣΔΑ) και γιατί χρειάζεται.

Σχέδιο Δράσης είναι ένα σύνολο συντονισμένων ενεργειών προς επίτευξη ενός στόχου. Η αναγκαιότητα για την εκπόνηση και υλοποίηση ενός ΣΔΑ προκύπτει, μεταξύ άλλων, και από το γεγονός ότι ανάμεσα στην αποδοχή αξιών και αρχών από την κοινωνία, στην αποτύπωσή τους σε θεσμούς, στη συγκεκριμενοποίησή τους σε πολιτικές και στην έμπρακτη υλοποίησή τους από την Πολιτεία υπάρχει απόκλιση. Η απόκλιση αφορά όχι μόνο τον χρόνο, αλλά το περιεχόμενο, το εύρος εφαρμογής κ.λπ.

Ένα ΣΔΑ μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό αυτών των αποκλίσεων. Να συμβάλει, δηλαδή, στο να γίνουν πράξη τα θεσμικώς κεκτημένα, αλλά και στη διεκδίκηση περαιτέρω δικαιωμάτων. Σήμερα, όμως, κρίσιμη σημασία έχει και η υπεράσπιση των κεκτημένων, όσων το αναπηρικό κίνημα δικαιωματικά κατέκτησε με πολύχρονους αγώνες.

Τι το ιδιαίτερο χαρακτηρίζει ένα ΣΔΑ σήμερα;

Η πρωτοφανής, για καιρό ειρήνης, διάρκεια και έκταση της ύφεσης, συνδυάζεται με τον διακηρυγμένο στόχο μείωσης των δημοσίων δαπανών. Ο συνδυασμός των δύο αυτών στοιχείων σημαίνει ότι οι κοινωνικές δαπάνες θα είναι ένα μικρότερο ποσοστό από έναν μειωμένο κρατικό προϋπολογισμό. Οι συνέπειες στο ζήτημα της αναπηρίας θα είναι εξαιρετικά δυσμενείς, δεδομένου ότι πολλά από τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία έχουν οικονομική διάσταση.

Η κατάσταση αυτή θέτει επιτακτικά το θέμα της υπεράσπισης των κεκτημένων, συγχρόνως, όμως, η έκταση της ύφεσης αφήνει ακάλυπτες πολλές ανάγκες, ακόμη και βασικές, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο ενεργειών κοινωνικής αλληλεγγύης και συλλογικής δράσης. Είναι και αυτές πτυχές που μπορεί να έχει ένα ΣΔΑ.

Θα πρέπει όμως να γνωρίζουμε, ότι οι δημόσιες δαπάνες δεν χρειάζονται μείωση, αλλά συμμάζεμα και αύξηση της αποτελεσματικότητάς τους. Το πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας είναι πρόβλημα ύψους εσόδων και όχι ύψους δαπανών. Αυτό αποδεικνύεται από την απλή σύγκριση με το μέσο όρο της ΕΕ. Όσον αφορά τις δαπάνες η Ελλάδα βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο, ενώ στα έσοδα από την άμεση φορολογία υστερεί, επί σειρά ετών, κατά 6-8 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Αυτό αντιστοιχεί σε απώλεια εσόδων 7-10 δις ευρώ ετησίως.

Αν στη χώρα μας γινόταν απλώς ότι στον μέσο όρο της ΕΕ, το ποσοστό χρέους ως προς το ΑΕΠ θα ήταν 70-80% και όχι 110% και συνεπώς δεν θα υπήρχε καμία ανάγκη προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης και στη λιτότητα που ακολούθησε.

Ποιο συγκεκριμένα, πώς συνδέεται η ύφεση με το θέμα της αναπηρίας;

Λόγω της ύφεσης, δεν περιορίζονται μόνο προσωρινά οι κοινωνικές δαπάνες, αλλά, με την καταστροφή της παραγωγικής βάσης, υπονομεύονται οι οικονομικές προϋποθέσεις για την επαναφορά τους σε αποδεκτό επίπεδο. Σε συνθήκες οικονομικής κρίσης ευνοείται η κατασκευή αδιεξόδων, μονοδρόμων, και εκβιαστικών διλλημάτων. Συνεπώς, από την κρίση τροφοδοτούνται εκείνες οι ιδεολογικές προσεγγίσεις που ευαγγελίζονται τον περιορισμό του κράτους και την εμπορευματοποίηση των υπηρεσιών του. Αυτό, όμως, συνεπάγεται την εξατομίκευση τμήματος των κοινωνικών δαπανών, με συνέπεια τον αποκλεισμό από βασικές υπηρεσίες όσων δεν διαθέτουν την ανάλογη αγοραστική δύναμη. Βρισκόμαστε σε μία διαδικασία όπου το κοινωνικό κράτος συρρικνώνεται, ενώ τα στρώματα του πληθυσμού που το έχουν ανάγκη διευρύνονται.

Η εξατομίκευση των κοινωνικών δαπανών έχει και μία άλλη κρίσιμη διάσταση. Επανεισάγει, με οικονομικούς όρους και «από το παράθυρο» την ατομική αντιμετώπιση της αναπηρίας, όπως συνέβαινε με το ξεπερασμένο ιατρικό μοντέλο. Πρόκειται για πιασγύρισμα σε ένα θεμελιακό ζήτημα.

Ποια είναι τα βασικά στοιχεία για την εκπόνηση ενός ΣΔΑ;

Στην εκπόνηση ενός ΣΔΑ υπάρχουν κάποιες δεδομένες ενέργειες που πρέπει να γίνουν, π.χ. η διενέργεια αναγνωριστικής μελέτης για τον εντοπισμό των προβλημάτων, η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, η δημοσιοποίηση κ.λπ. Ωστόσο, ένα ΣΔΑ δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα τεχνικό ζήτημα, ως ένας κατάλογος ενεργειών προς διεκπεραίωση.

Είναι κρίσιμο να εδράζεται σε στέρεη θεωρητική βάση και σε αδιαπραγμάτευτο πλαίσιο αρχών και αξιών. Η θεωρητική βάση απορρέει από το κοινωνικό μοντέλο για την αναπηρία, ενώ το πλαίσιο αρχών και αξιών από τη δικαιωματική προσέγγιση. Τα δύο αυτά στοιχεία θα πρέπει να είναι η αδιαπραγμάτευτη αφετηρία ενός ΣΔΑ, συγχρόνως όμως προσδιορίζουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και την κατεύθυνση όλων των ενεργειών ενός ΣΔΑ.

Η εμπειρία του Γιώργου Κοτζιά, Εκπαιδευόμενος στο πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών του Αναπηρικού Κινήματος

Γιώργος Κοτζιάς,
Πρόεδρος
Παγκρήτιου
Συλλόγου Αναπήρων
Πολιτών

Είχα την ευκαιρία να συμμετάσχω στο πρόγραμμα εξειδίκευσης αιρετών στελεχών του Αναπηρικού Κινήματος για τον σχεδιασμό πολιτικής σε θέματα αναπηρίας, που ως φορέας υλοποίησης ήταν η ΕΣΑμεΑ και εκπονήθηκε στο Ρέθυμνο από τις 31/1/2013 - 3/2/2013 και από τις 21/2/2013 - 24/2/2013.

Ως εκπαιδευτής του προγράμματος ήταν ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Ρεθύμνου κύριος Νικολαΐδης Ευάγγελος. Όλο το σεμινάριο υπήρξε θετικό στην ενημέρωση των συμμετασχόντων, οι οποίοι έλαβαν με τον πρακτικότερο τρόπο χρήσιμες πληροφορίες για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ΑμεΑ σε όλους τους τομείς.

Εδώ αξίζει να εξάρω την επιστημονική κατάρτιση, την επικοινωνιακή ικανότητα, την άμεση επίλυση των ερωτημάτων των εκπαιδευόμενων, αλλά και τον πρωτοποριακό τρόπο παρουσίασης των θεμάτων από τον εκπαιδευτή κύριο Νικολαΐδη.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ αξίζει στη συντονίστρια του προγράμματος για την άποψη οργάνωση και την άμεση εξυπηρέτηση που προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Ιδιαίτερη εντύπωση μου προκάλεσε η απόλυτη συμμετοχή των εκπαιδευόμενων που με τα ερωτήματα τους αλλά και τις εμπειρίες τους, συνετέλεσαν στην αποτελεσματικότερη κατανόηση των θεμάτων και στην ανάπτυξη δεσμών μεταξύ τους αλλά και μεταξύ των φορέων που εκπροσωπούν.

Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης, στάθηκε ως καταλύτης για την ανάπτυξη γνώσεων αλλά και την προώθηση δυναμικών παρεμβάσεων σε όλους τους τομείς προκειμένου τα αιρετά μέλη να μπορούν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις του αναπηρικού γίνεσθαι.

Προτείνω τη συνέχιση τέτοιων επιμορφωτικών σεμιναρίων, πιστεύοντας ότι είναι ο καλύτερος τρόπος για την προβολή και διεκδίκηση των διαφόρων ζητημάτων που απασχολούν το αναπηρικό κίνημα, καθώς και την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων σε όλα τα επίπεδα.

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ – Α.Π. 7, Α.Π.8, Α.Π.9» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».